

Nog eens: het ambt

- reactie op Paus of paljas? een onjuist dilemma -

Ik was blij met de reactie van br. G. Bosveld (DC 3/2/84) op mijn artikel over het ambt (DC 13/1/84: *het -ambt kritisch bekeken*). Wanneer er geen tegenspraak was gekomen op mijn geschrijf, zou er iets mis zijn geweest. Met mij als schrijver. Of met de abonnees als lezer. Wie in baptistenkring iets gaat beweren over het functioneren van leiding en gezag in een gemeente, roept onherroepelijk vragen en protest op. Dat zit in de aard en de structuur van onze gemeenten. De discussie tussen br. Bosveld en mij is een soort baptisten pasfoto: zo zijn we met elkaar! Ik wil u nu uitnodigen rustig naar die foto te kijken. Hopelijk groeien we er van in zelfkennis. En zelfkennis is voorwaarde voor de geestelijke groei. Voor de goede orde: ik beschouw dit artikel niet als het laatste woord. Ik hoef ook geen gelijk te hebben. De conclusies waartoe ik zelf kom, zie ik als een bijdrage in een geestelijk bewustwordingsproces.

Een merkwaardig mengsel

Broeder Bosveld legt de vinger bij het functioneren van *geestelijk gezag* in de verhouding tussen gemeente en raad der gemeente. Gezag is in baptistengemeenten bijna per definitie - of per statuten en huishoudelijk reglement - een spannende zaak. Enerzijds kennen onze gemeenten, naar gereformeerd model, een raad van ouderlingen, diakenen en predikant. Anderzijds kennen onze gemeenten aan de ledenvergadering de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid toe. Het geestelijk gezag functioneert in onze gemeenten in een merkwaardig mengsel van een calvinistische ambts-theologie en een gemeenteopvatting die de gemeente ziet als de vergadering der gelovigen. Tussen beide zit spanning. De calvinistische ambts-theologie ziet de ambtsdragers als mannen die Christus' gezag vertegenwoordigen tegenover een onvolkomen en leiding behoevende gemeente die bestaat uit gelovigen en (nog) niet gelovigen. Onze gemeenteopvatting daarentegen gaat stoer uit van een gemeente die een gemeenschap is van gelovigen, die allen de Geest hebben ontvangen die in alle waarheid leidt. Als vanzelf dringt de vraag zich op: waar en hoe leidt de Geest de gemeente in alle waarheid? Middels de ambtsdragers? Of middels de gemeenschap der gelovigen? Het leidinggevende gezag in baptistengemeenten is opgebouwd uit twee componenten die zich nooit echt laten mengen. Ze verdragen elkaar moeilijk, omdat ze in de grond van de zaak een verschillende gemeenteopvatting vertegenwoordigen. De in deze artikelen gevoerde discussie is een uiting van de ingebakken spanning in onze gemeentelijke structuur!

Redeneren vanuit de gemeenschap van gelovigen

Als br. Bosveld de ouderling als paljas van de gemeente verwerpt, ben ik het van harte met hem eens. Ik wil dit nadrukkelijk onderstrepen: de gemeente is geen democratie maar Christocratie. Christus is het Hoofd van de gemeente. Hij roept mensen tot leidinggevende taken. Hij geeft zulken aan de gemeente tot opbouw van de gemeente. Hartgrondig verwerp ik een democratische gemeenteopvatting waarin de raadsleden gekozen volksvertegenwoordigers zijn. Ouderlingen, diakenen en voorgangers worden door Christus aan de gemeente gegeven. Ze worden door Hem aangesteld (Hand. 13:2; Ef. 4:11). De vraag is echter: hoe doet Hij dat? Ouderlingen en diakenen komen niet uit de hemel vallen. Binnen de gemeente worden ze, in de onderlinge omgang van de leden met elkaar, herkend als mensen met door Christus gegeven gaven tot leiding en dienst. Zo worden ze door de gemeente gekozen. Zo'n verkiezing heeft niets van doen met presidentsverkiezingen. Ze zijn een vorm waarin de gemeente iemands geestelijke gaven erkent. Christus stelt ouderlingen en diakenen aan. Hij doet dat middels een ontdekking van geestelijke gaven door de gemeente. Of - in het nieuwe testament kennelijk in geval van heel kort geleden gestichte gemeenten - middels een aanstelling door de apostelen. Er is fundamenteel geen verschil tussen een aanstelling door de heilige Geest (Hand. 20:28), een aanstelling door apostelen (Hand. 14:23) en een verkiezing door de gemeente (Hand. 6:5). Waarop ik wil wijzen: de herkenning van geestelijke gaven door de gemeente is geen tijdelijk en uiterlijk *ö*hulpmiddelö van de aanstelling door Christus. Ze is veeleer het permanente kader waarbinnen de aanstelling door Christus functioneert! Ook na verkiezing en inzegening heeft een ouderling alleen gezag wanneer hij dat via de gemeenschap der gemeente van Christus ontvangt. In de gemeenschap van gelovigen die allen de Geest ontvangen hebben, bestaan er geen gezag en leiding dan die opkomen uit deze gemeenschap. In het nieuwe testament functioneert leiding in een dynamisch evenwicht tussen leidinggevende enkeling en gemeenschap der gemeente. Wat het onderricht in de gemeente betreft is er enerzijds sprake van enkelingen: de leraren (1 Cor. 12:28; Ef. 4:11). Anderzijds worden gemeenteleden opgeroepen elkaar te leren (Col. 3:16). Wat het pastoraat betreft is er enerzijds sprake van enkelingen die hiervoor verantwoordelijkheid dragen: de oudsten en opzieners. Anderzijds worden gemeenteleden in het algemeen opgeroepen *ö*p elkander acht te gevenö (Hebr. 10:24-25).

Leraren, oudsten en opzieners geven niet in hun eentje leiding aan de gemeente. Ze zijn voorgangers in een leidinggevend proces dat ten diepste het geheim is van de door de Geest geleide gemeenschap der leden.

Om over na te denken

Een ouderling komt na een pastoraal bezoek tot de conclusie dat hij meer ontvangen heeft van de mensen die hij bezocht dan hij zelf gegeven heeft. Is die ouderling in leiding tekort geschoten? Neen! Hij heeft iets beleefd van het geheim van het functioneren van leiding in de gemeente. Hij die aangesteld is om pastoraal leiding te geven, ontvangt zelf vanuit de gemeenschap. Tijdens een gemeentelijke bijbelstudiebijeenkomst leert de voorganger van een opmerking van een zuster van de gemeente. Moet die voorganger zich als leraar schamen? Neen! Hij mag daarin iets ontdekken van het geheim van het functioneren van leiding in de gemeente. Hij die aangesteld is als leraar leert zelf van de gemeente. Ik vermoed dat de meesten van mijn lezers dit mooie, levensechte voorbeelden zullen vinden. Hierin wordt iets openbaar van de rijkdom die de Geest in de gemeente heeft gelegd. Maar - en daar gaat het mij om - welke conclusies trekken we hieruit? Als deze voorbeelden méér dan mooie incidenten zijn, als ze te maken hebben met het levensgeheim van de gemeente, hebben ze consequenties voor ons spreken over gezag en leiding in de gemeente.

Om het spannend te maken

Het gezag van Christus functioneert in de gemeente in een dynamisch evenwicht tussen aangestelde enkeling en gemeenschap der gemeente. Gezaghebbende leiding wordt tegelijkertijd gegeven aan de gemeente en ontvangen vanuit de gemeente. Om een spannend voorbeeld te geven: de raad der gemeente doet de leden een voorstel dat te maken heeft met het geestelijk leven in de gemeente. Op de gemeentevergadering menen de leden, na lang en ernstig gesprek, in het voorstel van de raad toch niet de leiding van de Heer te kunnen ontdekken. Wat moet de raad nu doen? Op haar ambtelijke strepen gaan staan en er een geestelijke prestigezaak van maken? In de trant van: wij zijn door de Heer aangesteld om leiding te geven en te waken over uw zielen? Die raad zou de gemeentevergadering moeten voorstellen de beraadslagingen te staken en gemeenschappelijk een bidstond te houden. Een bidstond waarin alle bidders met zoveel woorden hun gelijk inleveren, en de zaak in handen van de Heer leggen. Wat gebeurt er in zo'n bidstond? Ouderlingen, diakenen en voorganger scharen zich in de gemeenschap der gemeente. Ze geven gezag en leiding terug aan de gemeenschap waaruit ze die van Christus ontvangen hebben. Om die daarna opnieuw vanuit die gemeenschap van Christus te ontvangen.

Worden zo'n voorganger, ouderlingen en diakenen paljassen van de gemeente? Ik houd het er op, dat de Heer der gemeente hen en de gemeente daarvoor zal bewaren. De weg die de raad en de gemeente met elkaar gaan is puur nieuwtestamenteel. De Heer zal die voorganger, ouderlingen en diakenen bekleden met een nieuw gezag dat Hij hen via de gemeenschap der gemeente schenkt.

Olof de Vries